

Heikki Talvela – veteraaniperinteen ahkera vaalija

Sotaveteraaniliiton valtuuston jäseneksi 2008–2010 valittu Heikki Talvela tunnetaan aktiivisena sotaveteraanivaikuttajana ja veteraaniperinteen ylläpitäjänä. Kotitalalla keräämälleen monipuoliselle esineistölle hän sai vuonna 2000 puolustusvoimien myötävaikutuksella museohuoneen Suojeluskunnan päällystökoulun perinnetiloista Tuusulan Rantatien varrelta.

Maanviljelyneuvos Heikki Talvela on syntynyt kotonaan Malmarin tilalla Tuusulassa 1924. Hän jatkoi isänsä työtä maanviljelijänä avioituen 1951 Mirja-vaimonsa kanssa. Hän asuu edelleen samassa paikassa, samoin heidän kaksi poikaansa. Tytär jatkaa 30 vuotta kestänyttä uraansa eduskunnan puhemiehen sihteerinä. Kahdesta pojasta nuorempi on usein matkoilla konsulttiryhtyksensä puitteissa. Vanhemmalla pojalla on virkansa maaja metsätalousministeriössä ja hän on sukupolvenvaihdoksen jälkeen ottanut vastuun myös tilan töistä.

kolla oli vilkasta. Touko-kesäkuun vaihteessa 1943 sotaretki jatkui, kun yksikkö siirrettiin Aunuksen rataa pitkin Mäkriän asemalle.

”Pirunsaarella” neljä kuukautta

Matka jatkui marssien Pisin kylän kautta Kuuttilahteen. - Täältä **Ruben Laguksen** panssaridivisioonan alaisina minut yhdessä nuoren vänrikin **Erkki Aholan** kanssa komennettiin viikon päästä erilliseen patteriin. Muodostimme kilometrin päähän Syvärin rannasta eteen työnnetyn aseman – suon peittämän saarekkeen muuttaminen mäntyineen. Sanoimme sitä Pirunsaareksi. Kaksin ”johtamallamme” tuli-

Talvela kertoo elämänsä kierrästä hetkestä aseveljensä kanssa Aunuksessa:

”Kymmenen kilometrin matkalla ei ollut mitään suojaavaa puustoa. Keskellä päivää jouduimme ylittämään aukeita. Kymmeniä maataistelukoneita ilmaantui muutaman kymmenen metrin korkeudella ampuamaan meitä konekivääreillä ja pikatykeillä. Pidimme selviytymistä mahdollisena. Mutta kiitos alkaneen rannkasateen selvisimme hengissä.

Muistan hetken, kun maataistelulaivue tuli, heittäydin maahan ja rupein siinä epätoivoisesti kynsin kaivamaan päälle koloa. Eihän se ylhäältä ammuttaessa olisi auttanut. Koneiden molemmissa siivissä oli kiinteät konekiväärin. Suihkut menivät kohdallani molemmin puolin niin, että jäin suihkujen väliin.”

Ikääntyminen kasvattaa hoitotarvetta

Heikki Talvela korostaa tarvet-

Heikki Talvela syntymäkodissaan kesällä 2008.

nostautuneita kuntiakin kilvoittelemaan asian puolesta.

Koululaiset tärkeä kohderyhmä

Talvela on huomannut koulukaikisten olevan hyvin kiinnostunut väestöryhmä kuuntelemaan sotiemme veteraanien kokemuksia.

- Kouluvierailut, joihin

esineitä. Kirpputoreilla häntä askarruttivat näkemänsä puhdetyöt ja lukuisat kunniamerkit lojumassa hyllyillä. - Kävi sääliseksi se alennustila, mihin perikunnat olivat saattaneet veteraaneille mitä arvokkaimmat esineet ja symbolit.

Tuusulalaiset sotiemme veteraanit saavat käyttöönsä huoneen ilmatorjuntamuseon

Sota katkaisi koulunkäynnin

Talvisota keskeytti Heikin koulunkäynnin Järvenpään yhteiskoulussa. Tuolloin 15-vuotiaana hän toimi kotiinsa sijoitetun sairaalan talonmiehenä ajain mm. vettä hevosella vesijohtojen jäädyttyä ja perämetsästä halkoja. Järvenpään suojeluskunnan poikaosastosta hänet hyväksyttiin 16-vuotiaana suojeluskunnan varsinaiseksi jäseneksi.

Liikekannallepano tapahtui 17.6.1941. Heikki komennettiin jakamaan käskykortteja paikkakuntansa reserviin kutsutuille ja seuraavaksi vuorokaudeksi jakamaan sotavaruksia perustettaville joukoille.

Sotaan lähti Heikillä tuli lokakuussa 1942 – ensin alokaaksi Riihimäelle tykistön koulutuskeskukseen, josta korpraaliksi Helmi-maaliskuun vaihteeseen 1943 tuli rintamalle lähtö. Yöllä matkattiin häikävaunuissa Viipurin asemalle, seuraavana yönä kuorma-auton lavalla Terijoelle Rajajoen lohkolle. Kuukauden kovan koulutuksen jälkeen Haukijärvellä hänestä tehtiin kenttätykistö-patterissa tykin suuntaaja.

- Kuuden tuuman raskaita haupitsejämme vetivät kahdeksan hevosen valjakot. Tykit olivat asemilla rautatien varressa Kuokkalan tuntumassa. Tuli-toiminta puolustamallamme Suomenlahti-Leningrad -loh-

toiminnalla kesäkuun puolivälistä lokakuun puoliväliin ammuimme neljällä keveällä rykmenttikanuunalla keskimäärin viidesti vuorokaudessa. Välillä jouduin yksinkin hoitamaan ammunnan alusta loppuun. Silloin 18-vuotiaalle uskottiin paljon vastuuta, Heikki toteaa.

”Ihmettelimme ukkosen jyrinää”

- Lokakuun puolivälissä 1943 Laguksen joukot lähtivät takaisin kohti Äänislinnaa. Meidät liitettiin 15. prikaatiin evers-ti **Aloys Kuistion** alaisuuteen. Patterimme siirtyi samanaikaisesti lähemmäksi Laatokan rantaa ns. Iloisen kulman lohkolle kesäkuun 1944 puoliväliin asti. Kesäkuun 9. päivästä alkaen ihmettelimme, kuinka ukkonen jyrisee jatkuvasti. Ääni kantautui Laatokan vetä pitkin. Täydellisessä uutispennossa joku oli Ruotsin radion kautta saanut tiedon Kan-naksen kovista hyökkäyksistä.

- Venäläiset ylittivät Syvärin 21.6. Lotinapellossa. Parin vuorokauden kovien taistelujen jälkeen linjamme petti. Joutuimme kiertämään venäläisten mähinnousukohtaa, jokivar-siintyjä upottavassa maastossa hevosten vetäessä raskaita haupitseja, joista puolet jäi taipaleelle. Mähinnousukohtaan kiertäminen oli patterin historian raskain taival.

ta vastata sotiemme veteraanien ikääntymisen aiheuttamiin liikuntakykyä ja muita toimintamahdollisuuksia rajoittaviin haasteisiin.

-Yhteydenpito veteraaniveljiin ja -sisariin korostuu. Leh-temme tulee entistä tärkeämmäksi yhdysiteeksi. Kannattajajäsenten lisääntyvää mukanaoloa tarvitaan. Veteraanien veurana ja heitä auttamassa käyvät nuoremman polven edustajat voivat tuoda arvaamattoman paljon piristystä ja intoa ikääntyneiden elämään. Tärkeää on huolehtia yhteydenpidosta siitä huolimatta, että se alkaa olla yksipuolista: veteraani ei enää itse pääsekään tulemaan, vaan hänen luokseen on tultava.

Heikki pitää kunniapuheenjohtajamme **Aarno Lammen** johdolla aikaansaadun tulevaisuus suunnitelman ideaa yhdistyksen veurien yhdistämisestä hyvänä, kun tarve vaatii: se palvelee tavoitetta huolehtia jokaisesta veteraanista loppuun asti.

Kunnallisissa veteraanipalveluissa vallitsee edelleen paljon kirjavuutta. Oman kotikuntansa Tuusulan Heikki mainitsee myönteisenä esimerkkinä: Täällä kuntoutuksesta on huolehdittu erinomaisesti. Toivotavasti veteraaniasiansa hyvin hoitavien kuntien esimerkit rohkaisevat vähemmän kun-

meitä veteraaneja on kutsuttu, ovat olleet erittäin antoisia. Henkilökohtaisesti olen saanut kummisuhteita muutamiin kouluihin, joihin minua jatkuvasti kutsutaan mukaan. Tällaisella vuorovaikutuksella monet meistä veteraaneista voivat vielä tälläkin iällä hyödyttää isänmaatamme.

Nuoret vaikuttavat monen veteraanin mukaan eläytävän hyvin sodan ja jälleennakennusajan henkilökohtaisesti kokeneiden kerrontaan ja kysymyksiinsä esittämiin vastauksiin. Näin veteraanipolven henkinen perintö siirtyy elävästi yli sukupolvien.

Veteraaniperinteen haasteita

Heikki Talvelan ensimmäinen rintamalta tuoma esine oli venäläisen panssarikranaatin kärki ”Pirunsaarelta”. Keräily jatkui kirpputoreilla ja keräilyinnostuksesta tiedävät aseveljet toivat hänelle erilaisia

vieressä olevasta ”kapteenin puustellista”, paikkakunnan vanhimmasta v. 1721 rakennetusta talosta. Tärkeä omaiset voivat luovuttaa veteraanien kunniamerkit arvoiselle paikalle.

Heikkiä huoletuttaa myös lopettavien koulujen Pro Patria -sankaritaulujen kohtalo. Itse hän onnistui pelastamaan perinehuoneeseensa kaato-paikalle osoitetun Hankkijan Pro Patria -taulun.

- Tällaisten veteraaneille arvokkaiden esineiden pysyvälle tallettamiselle tulisi löytää sopivat tilat eri puolilla maata, hän toteaa.

Heikki Talvelan kokoomaan yli 600 esineeseen Tuusulassa voi käydä tutustumassa sopimukseen mukaan hänen asiantuntevalla opastuksellaan, puh. 050 530 9958.

Teksti ja kuva: Markku Rämö